

דאנש חדרש

את תוכן המאמר הזה אפשר להצטת כ-18 מיליון: יהיה זה אסון אם ניהול המדינה יהיה מפור, כימים הגורליים הקרובים, כידי אותם האנשים שהביאו אותנו עד היום.

ולא האמונה באסות הערבים, לא יכול היה לתת קיים, ערב המלחמה, המישק האווילי סביב, מיסמך גלילי - מישק שהיה כולו מבוסס על ההנחה שאין עוד שום צורך להתחשב בערבים. כל ההכרעות של ממשלת ישראל, החל ב-11 ביוני 1967, לא היו אסטרטגיות אילו קם אדם אחד בישיבת הממשלה ואמר: "רבותי, אתם משלים את עצמכם. אם לא נשיג שלום, תהיה מלחמה חדשה. אחרי התבוסות האחרונות, ינסו הערבים ללמד ולהשתפר. הם יקבלו ציוד עצום. יתכן מאוד שהמלחמה הבאה תהיה קשה יותר משתי האחרונות, ותעלה לנו בקורבנות רבים הרבה יותר". אילו קם איש כזה, הוא היה עף מן הממשלה, כשם שעף עכשיו יעקוב שימשון שפירא. הממשלה הייתה מתעלמת מן הדברים (כפי שתעלמה מהן כאשר השמענו אותם בכנסת), מפני שהם היו סותרים את ההנחות היסודיות של מדיניותה.

אימו את הערכות שלהם מראש לגישת הרוח. כתוצאה מכך הציקחו גייסות היסוד לחדש שיוג הפתעה גמורה. הצבא האדום לא היה מוכן להתקפת. מיליוני חיילים ואזרחים שידמנו בחייהם עבור המחדל.

המחדל הביטחוני של יוסהכיסורים נבע מתפיסה פוליטית מסוימת. בלעדיה, לא היה אפשרי תפיסה זו אמרה: אנהנו יכולים להחזיק בשטחים ולעשות בהם לאות נשנו, מפני שהערבים אינם מסוגלים להתנגד. הכושר הצבאי שלהם הוא אפסי. כל האיומים שלהם הם בלוף. הם לא יעוו לפתוח במלחמה. ואם יפתחו, נגמור אותם תוך כמה שעות. מכסימוס יומיים שלושה. אפילו מול ריכוזים ערביים גדולים. אין צורך לתגבר את הקו. מפני שהערבים לא שווים. במלחמה האחרונה שברנו שלושה צבאות תוך כמה

איני מתכוון עכשיו לבחירות, שיתקיימו - או לא יתקיימו - במועד החדש שנקבע להן. איני מתכוון גם למלחמות היהודים.

אין זה עניין להתנצחות מיסלגתית. אין זו אפילו שאלה של הכרעה לגבי דרך המדינה בשנים הקרובות. יבוא זמנם של כל אלה.

צפוי לנו ויכוח לאומי גדול על בעיות היסוד של המדינה: "קווי-ביטחון" מול גבולות-שלום, "עומק איס" טראסני" מול פיתרון מדיני, הבטחת הניצחון במלחמה הבאה מול מניעת המלחמה הבאה. צפוי מאבק מר בין המיסלגות במערכת-הבחירות, כש כל אחת מהן תטען, בודאי, שדרכה היתה נכונה. "מלחמות היהודים" בין אישים פוליטיים וצבאיים, שיאשימו זה את זה בהטאים שונים, כבר התחילו בחצי" פה, והן יסעירו את המדינה. אבל זה סובל קצת דיחוי. כל זה צריך לבוא. אבל זה סובל קצת דיחוי. ורק דבר אחד אינו סובל שום דיחוי, אף לא של יום אחד: ההנהגה העליונה צריכה להתחלק מייד.

ושני האנשים שהשפיעו על מדיניות זו היו תר מכל, מאז 1969, היו גולדה מאיר ומשה דיין. שרי גח"ל בליכוד הלאומי היו שותפים לאחריות, גם אחרי שעזבו את הממשלה.

גולדה ודיין בקו ברילב, 1970

במושך שש השנים האחרונות החמצנו הזדמנות היסטוריות. החוקנו בידינו את שירות הניצחון הכביר של ששת-הימים. לא ידענו להשתמש בהם למען השגת פיתרון יסודי לסיסוך הישראלי-ערבי - מפני שהסירות עצמם נראו לנו חשובים יותר מן החיתרון.

עכשיו נוצרה הזדמנות היסטורית חדשה. בנסיבות אחרות, שוב יש סיכוי להשגת פיתרון יסודי. התנאים הפסיכולוגיים משני הצדדים, התנאים הגלובליים, מתאימים לכך יותר מאשר איפעם. האם נזכר לישון בשקט בלילות, בידענו שי מחמיצי-ההזדמנות של 1967 הפיחם המנהלים כיום את המדינה, והם מצריפים לנצל את ההזדמנות של 1978? האם תשגת גולדה מאיר את עורח, משה דיין את חברבורותיו?

כולם נואמים שוב. יוס-יוס. שוב משמיצת גולדה מאיר את פיומוניה הישנים-ישנים, אהו התמליל ואותה המני-גינה. היא, לא מאמינת" שיש סיכוי לשלום. שום משמע משה דיין את דברי-הרהב הרגילים. כל הצמרת משתדלת לשכוח את אשר קרה. במחירות האפשריות, כדי לחזור לשיגרה הקודמת. אנשים שאינם מאמינים בשלום, מוסקדים על השגת השלום. מכל האסונות של 1973, זה צלול להיות האסון הגדול ביותר.

החו מושבל ראשון אחרי משבר כה עמוק, המחייב בדקריבית כח יסודי. משום לא יתכן שאנשי האתמווד ינחלו את המדינה היום, וימשיכו לנהל מחר, כאילו לא קרה דבר.

הכל יודעים שהיו מחדלים נוראים. ממדיהם יתבררו בעתיד. האחריות המדייקת של כל אדם תתבהר במרוצת הזמן, אך אין כל ספק לגבי העובדה שראשי ההנהגה הנוכחית שותפים לאחריות זו, והם צריכים לשאת ב-תוצאות.

והי מיוצות החיגינה הציבורית, אך חשובה עוד יותר מיוצות האינטרס האומי: במלחמה זו נולדה מציאאת חדשה. בסני המדינה עומד דות הכרעות חדשות. בציבור, וביחוד בדור החדש, נוצר מצבירות חדש.

האם בימים אלה ינחלו את המדינה אותם האנשים שעשו זאת בשנים האחרונות? האם נרשה דהם לנחל את המדינה על פי תפיסות שפשטו את הרגל, ולהשיב לשאלות החדשות את התשובות הישנות-ישנות?

לנגד עינינו עומד המחדל הביטחוני המחריד ש-בין כסה לעשור. כל אדם בישראל מכין אותו. כל חייל חש אותו על גופו.

בחדאי, לא נהרוץ היום דין סופי. עוד נשמע תירור צים לרוב, וכל אחד מן המעורבים יכין ויפרסם את תאליכי שלו.

אולם העובדות היסודיות הן כה ברורות, כה מוכנות מאליהן, עד שחן מעבר לכל ויכוח. די במחדל הזה, כדי שיתפטר מייך שני אישים חנושאים באחריות המעשית והמרגלי מנטרית לכל מה שקרה ונא קרה בשטח זה: ראשי-הממשלה ושרי-הביטחון.

בחברה בריאה, זה מובן מאליו. ומאחר שאחרי פילוקם של שני אלה לא יתכן המשך כהונת הממשלה הנוכחית, מוכן שדרוש ממשלה חדשה.

איני רוצה לשחק ב-נדמה ליי. בלי בחירות לא נשנה את התרכב הפוליטי של ה-שילטון. ובמציאאת המיוחדת-רבינוה של ישראל, יתכן שגם הבחירות לא ישנו הרלב זה, למרות כל מה שקרה. הכנסת שותקה חשבונו לאודשים, על פי החלטה משותפת של המעמד הליכוד הימני. היא בודאי לא חשנה דבר.

אבל אפשר לדרוש, וצריכים לתבוע, שמיים לגתי-העבודה עצמה תבצע הידועי-גברא יפרי דיים בצמרת שלה. יהיה זה אבסורד שאין למעלה מסג, אם התוצאה ת-יחידה של מחדלי יוס-הכיסורים תהיה התסטרות של יעקוב-שימשון שפירא. האיש האחראי שצריך לשאת ב-אחריות.

גולדה מאיר צריכה לזכת, מפני שהיא נושאת את באחריות העליונה למה שקרה. משה דיין צריך לזכת, מפני שהוא האחראי הישיר. יש עוד כמה אנשים, שצריכים לזכת עימם. איני רוצה להציע כאן מועמדים אחרים, מחשש של עינא כישא. אין מועמד אידיאלי לראשות-הממשלה, מפני שכל המועמדים האפשריים, משורות מיסלגת-העבודה, שותפים איכשהו לאחריות. אך ישנם כמה מועמדים סביר רים למד.

העיקר הוא שממשלה בראשית אדם חדש, ובתרכב שונה, תהיה משוחררת מן העומס הפסיכולוגי החילטי של מחדלי האתמווד. היא תוכל לגשת לבעיות החדשות בגישה שלא תהיה לפחות זהה לגישה שנקבלה, אפילו אם לא תהיה חדשה לגמרי. היא תוכל לגשת בחופשיות רבה יחסית ל-שני התפקידים העיקריים המזדקקים עתה בי-דרכנו: השגת השלום ושיקום צה"ל. מיסלגת העבודה יכולה עכשיו ללכת בדרך האיוולת: "להתלכד" סביב גולדה, כדי "להגן על המיסלגה". והיא יכולה לבצע בחוכה את שנינו-הערכים. וזהו הדרך הפטרויטית.

שעות. חיילי האויב השאירו אחריהם את הנעליים וברחו. בינתיים גברה עליונות צה"ל עוד יותר. כל מילחמה חדשה תהיה בדיחה. נשבור דהם את העצמות. נכה אותם שוק על ירך. כלי מאומין זה יהיה תענוג.

כאשר כל צמרת המדינה שותפה לגישה כזאת, טבעי הוא שהערכות-המודיעין מתאימות את עצמן לאותה גי-שת. בהגיע ידיעות מנוגדות, העוללות לעורר ספקות בלי-תניעמים - ששט מתעלמים מהן. רק הידיעות הנוא"מות את המתכונת המקובלת מובאות בחשבון. איי-אפשר לנקות מחטא זה דרגים נמוכים יותר, אך יש לקבוע בצורה חד-משמעית שתי-אחריות העיקרית רובצת על הצמרת הפולי-טית.

זילוזל באויב נובע, כמובן, גם מצאת רגשות של עליונות. יחירות ושהצמרת ששטמו אצלנו בשנים האחרונות. אבל חשוב להבין כי השחצנות לכה אי-נה מפכירה את מחדלי יוס-הכיסורים, כשטח שכווננו יורעים כי הוא חיוני לעצם קיום מרגי-נתנו.

זילוזל חרה-ההאפן ביכולת הערבית, וכי-איי-השגמת הערבים עם המצב הקיים, יכול היה להגיע למרוב כאזה רק מפני שצמרת המדינה רצתה להאמין שאפשר להתעלם מהם.